

Заява Української Кліматичної Мережі щодо національної політики в сфері зміни клімату з нагоди міжнародних переговорів у Мадриді

Очікування від української делегації

Кліматичні переговори - це можливість показати іншим країнам відкритість України до нових технологій і “зелених” підходів до розвитку економіки. Від заяв та позицій нашої делегації залежить залучення інвестицій та імідж країни загалом.

Демонструвати амбітність у цілях і їх виконанні

Негативні наслідки зміни клімату спонукали вийти на вулиці 7 мільйонів людей по всьому світу з вимогами до своїх урядів. Ці люди, в тому числі тисячі кліматичних активістів і активісток в Україні, очікують від COP25 предметних домовленостей щодо амбітних національних кліматичних планів на найближче десятиліття.

Національні цілі зі скорочення викидів недостатні і мають бути посилені для утримання росту температури в межах 1,5 градусів. На переговорах COP24 в Катовіце, Україна заявила про початок перегляду національного внеску щодо глобального реагування на зміну клімату відповідно до Паризької угоди. Підтримку Україні у розробці нового внеску надають ЄБРР за фінансової підтримки SIDA. Попередні результати цієї роботи мають бути озвучені на переговорах в Мадриді. На національному рівні уряд має розпочати широке публічне обговорення оновленого внеску як цілі, яка визначатиме напрямок розвитку економіки.

Зокрема, новий національний внесок має включати цілі з розвитку відновлюваних джерел енергії (ВДЕ), інвестицій в екологічні рішення (nature-based solutions) та припинення видобутку і спалювання викопного палива. Національна ціль зі скорочення викидів має відповідати цілі Паризької угоди, тобто скорочення викидів парникових газів до нуля у 2050 році.

Підтримати спільні п'ятирічні інтервали для національних внесків усіх країн

Спільний часовий інтервал - невід'ємна складова забезпечення контролю виконання Паризької угоди. Сторони переговорів мають дійти згоди щодо єдиного 5-річного періоду для впровадження національних цілей. Також це покращить порівнюваність національних внесків і цілісність режиму Паризької угоди. Прийняття рішення про спільні інтервали необхідне для розв'язання проблеми надто низьких амбіцій при формулюванні національно-визначених внесків. Це допоможе країнам узгоджувати національні дії з зусиллями інших країн в рамках виконання Паризької угоди.

Вже зараз сторони Паризької угоди мають почати досліджувати можливості синергії між національними діями різних країн та їх співпраці зі скорочення викидів в рамках 5-річних часових проміжків.

Правила для Статті 6 угоди не мають підривати соціальну та природоохоронну цілісність Паризької угоди.

Будь-яка передача одиниць скорочення викидів між країнами має сприяти підвищенню амбітності національних цілей та сприяти досягненню утримання росту температури в межах 1,5°C.

Гнучкі механізми Кіотського протоколу довели свою недієвість і призвели до збільшення викидів, через торгівлю одиницями скорочення, утворених не внаслідок конкретних проектів. Більше того, зафіксовані випадки порушення прав людини та негативний вплив на місцеві громади. Це не має повторитися в рамках реалізації Паризької угоди. Тому потрібно запобігти перенесенню старих одиниць скорочення викидів на період після 2020 року.

Завершити дію гнучких механізмів в рамках Кіотського протоколу та не приймати ці одиниці скорочення викидів для виконання інших, окрім Кіотського протоколу, зобов'язань.

Дійсні проекти та методології мають бути переоцінені за жорсткими критеріями до їх переходу в механізми Статті 6. Більшість зареєстрованих проектів механізму чистого розвитку (CDM) будуть скорочувати викиди незалежно від їх участі в торгівлі викидами і подальше врахування цих проектів не призведе до додаткового скорочення викидів.

Очікування від дій уряду в контексті кліматичних переговорів

Вдосконалити національний моніторинг викидів парникових газів

Прийняти закон “Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів” у другому читанні та прийняти необхідні підзаконні акти для запровадження прозорої та обґрунтованої системи обліку викидів парникових газів.

Зараз облік викидів парникових газів різні установи здійснюють за власними методологіями. Дані про викиди підприємства оцінюють та подіють самостійно. Держава не контролює відповідності цих даних реальним викидам та методики, за якими виконується обрахунок викидів.

Відсутність системи обліку викидів парникових газів може перешкодити Україні брати участь у гнучких механізмах Паризької угоди.

Переглянути Національну Енергетичну Стратегію 2035 зі збільшенням цілей щодо ВДЕ.

Моделювання сценаріїв розвитку економіки показало, що навіть за консервативного сценарію розвитку ВДЕ, їх частка в енергобалансі 2035 року становитиме більше, ніж це передбачено енергетичною стратегією. Оновлення стратегії має відбутися також з урахуванням більш амбітного національного внеску в Паризьку угоду, заяв 6 міст України про перехід на 100% ВДЕ. Процес перегляду стратегії має бути публічним, пропозиції міст, науковців, бізнесу та громадськості мають враховуватися рівноцінно. Оновлення енергетичної стратегії має ґрунтуватися на принципах “справедливого переходу” (just transition), зокрема забезпечуючи робочі місця в галузях, пов’язаних з викопним паливом.

Перехід енергетичного сектору України на ВДЕ до 2050 - це реально з точки зору наявного потенціалу і економічної доцільності. Для цього необхідно прийняти політичне рішення про відповідний енергетичний перехід. На підтвердження цього вже проведено ряд досліджень¹:

Координація кліматичної політики

Також потрібно посилити вплив на урядові рішення **Міжвідомчої комісії із забезпечення виконання Рамкової конвенції з питань змін клімату ООН**, включивши до оновленого складу комісії чиновників вищої ланки міністерств і відомств. **Державний службовець рівня віце-прем’єр-міністра має очолити комісію**, щоб вона могла інтегрувати питання змін клімату в роботу усіх міністерств. Таке посилення МВК закладене у проект постанови Міненергодокілля “Про Міжвідомчу комісію з питань зміни клімату та збереження озонового шару”, яку потрібно прийняти².

Включити громади у процес національної кліматичної політики.

Українські міста добровільно беруть зобов’язання зі скорочення викидів і переходу на 100% ВДЕ. Вони залучають міжнародні інвестиції у енергоефективність і з місцевих бюджетів фінансують утеплення будівель, впроваджують енергоменеджмент та оптимізують міський транспорт. Державна політика втілюється у громадах і має бути передбачуваною та зрозумілою для них. По-перше, **при оновленні НВВ необхідно врахувати кліматичні цілі, поставлені перед собою містами**. По-друге, залучати громади **до виконання стратегічної екологічної оцінки проектів і програм**, що стосуються

¹ 1. “Перехід України на відновлювану енергетику до 2050 року”, здійснений за підтримки Фонду ім. Г. Бюлля в Україні у 2017. 2. Дослідження M.Child, D.Bogdanov and C.Breyer «Transition towards a 100% renewable energy system by 2050 for Ukraine», 2016. 3. 100% Clean and Renewable Wind, Water, and Sunlight All-Sector Energy Roadmaps for 139 Countries of the World.

² <https://menr.gov.ua/projects/173/>

відповідних громад. Громади першими відчувають кліматичні зміни. Саме тому процес розробки НВВ має бути інклюзивний та амбітний.